

Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Філософія, 1(6), 51-58.
УДК 1(091)141
<https://doi.org/10.17721/2523-4064.2022/6-10/13>

Леонід Чупрій, д-р політ. наук, проф.
Державний податковий університет, Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-7221-5703>
e-mail: chupriy2006@ukr.net

ПОСИЛЕННЯ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КИТАЮ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

В статті висвітлюються особливості розвитку геополітичного потенціалу Китаю в умовах сучасних викликів. Вказується, що сьогодні Китай посилює свій політичний, економічний, культурний вплив у світі. Зазначається, що Китай входить до числа найбільш швидкозростаючих економік світу, він став найбільшим експортером у світі, збільшивши при цьому також і імпорт. Так середнє зростання експорту Китаю за останні десятиліття зросло в 5 разів, а зростання імпорту – в 4,7 рази. Підкреслюється, що у відповідь на економічне зростання Китаю на Заході та в деяких азіатських країнах, зокрема Японії, сформувався концепція "китайської загрози", фундатори якої вважають, що Китай негативно впливає на азіатську систему безпеки через його посилене економічне зростання і прагнення відігравати домінуючу роль в регіоні, не завжди враховуючи інтереси інших азіатських країн. Визначаються особливості сучасного зовнішньополітичного курсу Китаю, зокрема зазначається, що як і раніше серйозна увага приділяється відношеннями з великими державами. Так, Сі Дзін Пінг активно контактує з США, країнами Євросоюзу, Індією. Значний акцент робиться на збалансованому зовнішньополітичному курсі країни. Значна увага приділяється країнам БРІКСу, зокрема Росії, Індії та ПАР. Китай також зміцнює відносини з країнами, що розвиваються. Про це свідчить візит Сі Дзін Пінга в південноафриканські країни і країни Карибського басейну. Велика увага приділяється російському вектору, який спрямований на те, щоб спільно протистояти США і НАТО. Підкреслюється, що економічне та геополітичне зростання Китаю також стримує цілий ряд проблем які потрібно вирішити. Це насамперед: неповний перехід до ринкової економіки, надмірне державне втручання в економіку, в банківський сектор, відсутність верховенства права, порушення прав і свобод людини, велика залежність від експорту, сильне надлишкове кредитування і зростаючий борг, екологічні проблеми.

Ключові слова: геополітика, Китай, західний вектор, "теорія примирення", конфуціанство, С. Хантінгтон, З. Бжежинський, гібридні протистояння.

Вступ

Сучасний світ зіткнувся з цілим рядом загроз і викликів: кліматичні зміни, продовольчі, енергетичні проблеми, транскордонна злочинність, тероризм, гібридні протистояння у регіонах і країнах світу, відкрита збройна агресія Росії проти України, що практично переформатувала світову систему безпеки і вимагає нових парадигм і нових стратегій побудови оновленої моделі світового порядку. В цих умовах особлива увага приділяється провідним країнам і об'єднанням світу: США, Євросоюзу, Китаю тощо. Слід констатувати, що в умовах сучасних глобалізаційних викликів Китай посилює свій економічний і геополітичний потенціал відтак потрібно ґрунтовніше проаналізувати внутрішньо- та зовнішньополітичну стратегію КНР.

Джерела

Китаєзнавство – сьогодні один із актуальних напрямів розвитку філософської та політологічної думки. Сьогодні китаєзнавство зосереджено у відділі АТР ІСЕМВ АН України, у Київському університеті ім Тараса Шевченка, Київському національному лінгвістичному університеті, де проводяться конференції присвячені даній тематиці. В роботах сучасних вітчизняних та зарубіжних вчених розглядаються різні аспекти дослідження Китаю. Серед активних дослідників даної тематики слід назвати: Кан Ден Сіка, Юань Сінътао, О.М. Бутакова, О.Є. Тизенгаузена, В.О. Кітенко, А.І. Кобзєва, Чжоу Минвзя, Чжан Яньбін, Хуан Юї, Л.С. Переломова, П.С. Попова, І.В. Уса, Д. С. Покришку, К.Л. Сироежкіна, М.Л. Тітаренко інших. Інформаційною базою дослідження стали матеріали ООН, МВФ, дані МЕРТ, НБУ, Держстату України, КНР. Використовувалися також матеріали, викладені у монографіях, на конференціях і форумах; результати наукових досліджень тощо

Методологія

Теоретико-методологічні засади дослідження ґрунтується на принципах наукової об'єктивності та неупередженості, системності, аксіологічної єдності стратегічних цілей і завдань аналізу даної проблематики. Загальною теоретико-методологічною основою дослідження є діалектична методологія, яка дозволила розкрити предмет дослідження у системній повноті, динаміці, взаємозв'язку та взаємообумовленості.

При здійсненні дослідження використовувалися загальнонаукові, філософські та спеціальні методи пізнання соціально-політичних явищ, зокрема загальні методи аналізу і синтезу, порівняння, абстрагування, системний та ситуаційний підходи.

Результати

Ряд дослідників сьогодні відзначають, що на наших очах Китай посилює свої геостратегічні позиції, а геополітична боротьба Пекіна й Вашингтона стає одним із визначальних факторів світової політики. І це повністю відповідає сучасним реаліям. З 2016 року китайська економіка вийшла на другу сходинку в світі за номінальним значенням ВВП. Сьогодні Китай входить до числа найбільш швидкозростаючих економік світу, при чому реальне зростання ВВП за період з 1979 по 2016 рік становило в середньому 9,6%, лише останніми роками його економічне зростання дещо уповільнилось (Radzievska, Us, Pokryshka, 2017: 16). За 10 років після вступу до СОТ відсоток Китаю на світовому ринку збільшився з 4 % до понад 10 %, що сприяло тому, що Китай став найбільшим експортером у світі, збільшивши при цьому також і імпорт. Так середнє зростання експорту Китаю за останні десятиліття зросло в 5 разів, а зростання імпорту – в 4,7 рази. Китай найбільш активно експортує в США, Японію, Гонконг, Республіку Корея, Євросоюз (Chen Jun, 2016).

КНР останніми роками намагається посилювати свій стратегічний вплив на світову економіку через збільшення масштабів видобутку сланцевого газу в країні (за даними експертів орієнтовні запаси сланцевого газу в Китаї становлять 1300 трлн. куб. м); посилення розвідки та видобутку золота, рідкоземельних металів; збільшення обсягів автомобілебудування, посилення ролі Китаю в сфері енергетики, продовольства, виробництва мінеральних добрив та інших товарів. Китай сьогодні також активно працює над посиленням і активними застосуванням новітніх інформаційних технологій, вже є декілька проектів новітніх надсучасних міст, які повністю управляються електронікою. Значну увагу Китай також приділяє і розвитку біотехнологій, новітніх екологічно чистих і безвідходних виробництв, посиленню енергозбереження та захисту навколишнього довкілля (China as the locomotive of the modern world, 2013).

КНР бере активну участь у міжнародних та регіональних об'єднаннях, зокрема в регіоні Південно-Східної Азії, а також у АТР. Він активно підтримує такі регіональні об'єднання, як Шанхайська організація співробітництва, БРІКС, АТЕС, АСЕАН-Китай (10+1), АСЕАН-Китай, Японія і Республіка Корея (10+3), Саміт країн Східної Азії. З 1 січня 2010 року вступила у дію Зона вільної торгівлі між АСЕАН і Китаєм, яка з часом може перетворитися у митний союз і спільний ринок.

Китай також посилює свою військову міць. Країна постійно збільшує свій військовий бюджет. У 2020 році він офіційно зріс до 177 мільярда доларів, хоча за оцінкою експертів він перевищує 216 мільярдів, і є другим у світі після американського. Китай послідовно реалізує довгострокову програму будівництва збройних сил, що буде сприяти в подальшому розширенню стратегічних кордонів і життєвого простору. В перспективі до 2050 року в Китаї планують створити армію, здатну перемогти у війні будь-якого масштабу і тривалості з використанням усіх засобів і способів ведення збройної боротьби.

Слід зазначити, що економічне зростання Китаю розпочалося порівняно не так то й давно. До кінця 70-х років економіка країни перебувала в жахливому стані. Лише завдяки реформам Ден Сяопіна, який запропонував побудувати соціалізм з китайською специфікою, економіка почала відроджуватися. Політик запропонував використати елементи західної моделі і здійснити модернізацію ключових галузей суспільного життя (сільського господарства, промисловості, науки і технологій, армії і ВПК), що сприяло побудові суспільства середнього достатку. Внутрішня політика в першу чергу була спрямована на проведення економічних реформ, відміну колективізації, демонтаж системи комун, реформу системи управління, впровадження приватних підприємств, створення "особливих економічних зон". У зовнішній політиці вищезгаданий політик з однієї сторони рекомендував направляти зусилля на розвиток відносин з розвинутими країнами, насамперед зі США і Японією, для залучення іноземних інвестицій, а з іншої сторони не втручатися у справи інших держав і керуватися "24 ієрогліфами" Ден Сяопіна. У них зазначено, що у зовнішній політиці Китаю слід "вести себе скромно", "холоднокровно спостерігати", "вичікувати в тіні", "не претендувати на лідерство" і "міцно стояти на ногах". Ден Сяопін прагнув перетворити Китай в сучасну процвітаючу і могутню державу до кінця XX століття. І в певній мірі він досягнув цієї мети (Kiktenko, 2018).

Ряд футурологів також акцентують увагу на все зростаючій ролі Китаю у глобальному світі. Так згідно з міркуваннями Р. Шапіро, найближчі 20 років економіч-

ним світовим лідером стане Китай та деякі інші країни, що успішно розвиваються (Індія, Бразилія, інші) унаслідок, перш за все, демографічних причин, які сформують новий економічний ландшафт і зосередять у своїх руках практично все промислове виробництво та значну частину сфери послуг. При цьому, однак, США збережуть лідерство у виробництві нових продуктів, залишаться країною передового бізнесу та всевітнім центром ринку капіталів. Таким чином, відповідно до розрахунків Р. Шапіро, економічний і, разом із ним, геополітичний занепад з усіх нинішніх розвинених світових центрів очікує лише Європу.

Робота Р. Фогеля – Нобелівського лауреата в галузі економіки та професора школи бізнесу Чиказького університету – демонструє таку саму логіку. Основні фактори прогнозу – поточні темпи економічного й демографічного зростання. За його підрахунками, до 2040 р. ВВП Китаю дорівнюватиме 123 трлн дол США – приблизно у 3 рази більше всього світового продукту, виробленого у 2000 р. Але найголовніше, Китай перетвориться на надбагату країну з показником у 85 тис. дол. ВВП на душу населення при вдвічі меншому прогнозованому значенні для ЄС – 15 (Fogel, 2007: 88). Він також стверджує, що його розрахунки близькі до прогнозів ЦРУ і журналу The Economist. Власне, такий невтішний для європейців результат визначається не якимись приватними проблемами ЄС, а фундаментально нижчою порівняно зі зростаючими глобальними силами конкурентоспроможністю Європи, яка старіє і втратила динамізм у розвитку, глобальній економіці тощо. Крім Китаю до цих сил відносять ще Індію і країни Південно-Східної Азії.

Деякі експерти, наприклад Дж. Сорос вважають, що Китай корінним чином зможе змінити фінансову систему світу, долар поступово втратить свої позиції і перестане бути головною валютою світу, але на заміну йому прийде не євро, а юань. Так філантроп у своєму інтерв'ю "Financial Times" зазначив, що Китай має стати частиною створення нового фінансового світового порядку.

Проте на думку експертів, Китаю потрібно подолати ще ряд проблем. Економічне зростання Китаю є схильним до тих самих криз, які пережили азійські експортери в 1990-х роках. Гігантський внутрішній ринок усе ще обмежується бідністю значної частини населення та моделлю споживання, яка не схожа на західну. На відміну від західного суспільства, в Азії споживання не є пріоритетом. (Поширений жарт серед економістів у світі про те, що "заробивши 100 доларів, американець витратить 110, а китаєць відкладе 60"). Як приклад, можна навести ситуацію з Японією, коли заходи уряду зі стимулювання внутрішнього споживання в 1990-х роках не дали результатів і воно продовжувало знижуватися, не зважаючи на гігантські фінансові впливання, які замість споживання перенаправлялись на реінвестування.

В Китаї ще потребують розвитку інформаційні технології, недостатнє покриття Інтернетом. Так у Китаї тільки 28.7 % користувачів Інтернет на 100 % населення, для порівняння у Німеччині – 79%, Японії – 78 %. США – 77 %. ЄС разом зі США лідирують у наукових дослідженнях і створенні технологій, маючи кожен по 39 % світового цитування наукових робіт, частка Китаю – 1 %, Росії – 1 %, Індії – 0,6 %. Г. Терборн також підкреслює, що із 371 нобелівського лауреата 1946–2000 рр. у галузі природничих наук та економіки 59 % представляли американські інституції, 37 % – західноєвропейські, і тільки 4 % – весь інший світ (Europe in the Global World, 2017).

У Китаї також є ще цілий ряд внутрішніх проблем: соціальна і територіальна нерівність, дисбаланс у відносинах між центральним урядом і місцевими органами самоврядування, стан національних меншин, екологія, демократизація суспільства і так далі. Іншими словами, Китаю належить вирішити ще масу проблем, пов'язаних з реформами і, звичайно ж, як і раніше, залишається невирішеною проблема приєднання Тайваню.

У відповідь на економічне зростання Китаю на Заході та в деяких азіатських країнах, зокрема Японії сформувалася концепція "китайської загрози". Одним з її фундаторів вважається професор Національної академії оборони Японії Томохаде Мураї, який у своїй статті розглядає Китай як потенційного супротивника Японії. Цю думку підтримує також і американський політолог Аарон Фрідберг, який аналізуючи перспективи розвитку багатополарної Азії зазначає, що Китай негативно впливає на азіатську систему безпеки через його посилене економічне зростання і прагнення відігравати домінуючу роль в регіоні, не завжди враховуючи інтереси інших азіатських країн. Фрідберг також підкреслює, що останніми роками буде посилюватиметься стратегічне суперництво Китаю і США за домінування в Східній Азії. Ряд дослідників для підтвердження цього концепту посилюються на роботи С. Хантінгтона, який відзначав, що сучасні глобальні конфлікти будуть відбуватися між націями і групами різних цивілізацій і будуть не стільки культурними чи ідеологічними, скільки військово-стратегічними, що сформуються на основі "конфуціансько-ісламського зв'язку". Це "зіткнення цивілізацій" разом зі старим міфом про "жовту небезпеку" С. Хантінгтона обґрунтовується розширенням військової потужності Піднебесної, що тільки підсилює загрозу.

Проте не всі дослідники підтримують дану концепцію. Так Збігнев Бжезінський у своїх роботах підкреслював важливість американсько-китайських відносин і не вважав, що Китай найближчим часом зможе серйозно конкурувати зі США, оскільки новітні інформаційні та технологічні розробки мають насамперед США та інші країни західного світу, а Китай поки що відстає від них. Політолог підкреслював, що Китай може стати важливим учасником розвитку міжнародної системи а для цього потрібно проводити політику асиміляції Китаю в широку євразійську рівновагу. На думку З. Бжезінського, США повинні домовлятися з Китаєм, оскільки він керується концепцією "мирного зростання" і прагне працювати за прозорими правилами гри, жорстка економічна чи тим більша військова конфронтація Китаю не потрібна. Крім того, слід також згадати про нерозривний економічний зв'язок і навіть економічну залежність США і Китаю. Китай має можливість спричинити фінансовий колапс у США шляхом "скидання" американських боргових зобов'язань, а США – через відмову від імпорту з Китаю – викликати кризу китайської економіки.

Економічне та геополітичне зростання Китаю також стримує цілий ряд проблем які потрібно вирішити. Це насамперед: неповний перехід до ринкової економіки, надмірне державне втручання в економіку, в банківській сектор, відсутність верховенства права, порушення прав і свобод людини, велика залежність від експорту, сильне надлишкове кредитування і зростаючий борг, екологічні проблеми.

Аналізуючи позиції самого Китаю, слід зазначити, що його очільники підкреслюють миролюбну сутність Китаю і прагнення до добросусідських відносин з іншими країнами. Так Голова КНР Сі Цзіньпін під час виступу на XIX з'їзді Комуністичної партії Китаю заявив:

"Наш розвиток не несе загрозу для жодної держави. Якого б рівня розвитку не досяг Китай, він ніколи не буде претендувати на становище гегемона, ніколи не буде проводити політику експансії" (Xi Jinping: the leader of a great power in a new era, 2018). В умовах сучасних викликів керівництво Піднебесної закликає до формування нового типу міжнародних відносин на основі основних принципів мирного співіснування (взаємного ненападу, невтручання у внутрішні справи інших країн, поваги до територіальної цілісності та суверенітету інших країн, рівності та взаємної вигоди). КНР акцентує увагу на важливості формування поваги до різноманітності світових цивілізацій і вважає що різні цивілізації можуть мирно співіснувати, здійснюючи економічну співпрацю, культурні й освітні обміни та навчання і не допускаючи формування зверхності однієї цивілізації над іншою.

Відтак в цих умовах пильну увагу всього політичного світу прикуто до сучасного зовнішньополітичного курсу Китаю. Судячи по візитах лідерів Китаю в інші країни і лідерів інших країн в Китай, можна зробити висновок, що у зовнішньополітичній стратегії відбулися витончені зміни. Ці зміни вказують на особливості китайської дипломатії.

По-перше, як і раніше серйозна увага приділяється відношеннями з великими державами. Так, Сі Дзін Пін активно контактує з Росією, США, а прем'єр-міністр Лі Ке Чанг – з Індією, Німеччиною. Китай офіційно відвідав президент Франції.

По-друге, ще більший акцент робиться на збалансованому зовнішньополітичному курсі. Як відомо, китайська дипломатія завжди надавала чимале значення збалансованим відносинам, і при новій владі Сі Дзін Пін цей курс отримав ще більший розвиток.

По-третє, у зв'язку зі зростанням ролі країн БРИКСа китайські керівники вже нанесли візит в три з п'яти країн організації – Росію, Індію та ПАР. Сьогодні на світовій арені БРИКС демонструє нові порядки і, цілком можливо, стане "платформою" для становлення Китаю як лідера.

По-четверте, Китай продовжує проявляти зовнішньополітичну активність по відношенню до сусідніх країн: Російської Федерації, Індії, Пакистану (Kan, Den Sik, 2016: 60).

І нарешті, Китай зміцнює відносини з країнами, що розвиваються. Про це свідчить візит Сі Дзін Пін в південноафриканські країни і країни Карибського басейну. Велика увага приділяється російському вектору, який спрямований на те, щоб спільно протистояти США і НАТО.

Крім того, Китай, згідно зі стратегією "Західного вектора", значну увагу приділяє західним країнам з метою розширення ринку збуту і залучення ресурсів. Чому на нинішньому етапі як і раніше велика увага приділяється Заходу – частково це пов'язано з тим, що в Південно-Східній і Північно-Східній Азії постійно проходять досить жорсткі зіткнення інтересів Китаю з США. Стратегію "Західний вектор", за великим рахунком, можна розділити на три напрямки:

Перше – розвиток північно-західної частини Китаю для зникнення різниці в економічному розвитку і рівні життя населення зі східними регіонами, тим самим зникають ризик відділення (автономізації) північно-західної частини від КНР.

Друге – розвиток північно-західної частини Китаю дає можливість тісніше співпрацювати з такими оточуючими країнами, як Афганістан, Пакистан, середньоазіатські та близькосхідні країни. Як відомо, ці країни багаті корисними копалинами, а Китай є їх величезним споживачем. Геополітично Центральна Азія і Близький

Схід є дуже важливими регіонами, і історія міжнародних відносин свідчить про те, що хто має вплив на ці регіони, той має великий вплив на Євразійський регіон. Крім того, поки в цьому регіоні вплив США не настільки сильний, як в інших регіонах. Тим часом Китай, за минулі десять років, за допомогою Шанхайської угоди наростив в цьому регіоні свій вплив. Використовуючи переваги Шанхайської угоди, Китаю вдалося значно зміцнити свої позиції в Середній Азії, що в свою чергу, дозволило значно знизити небезпеку виникнення національно-визвольного руху за відділення від Китаю національних меншин. Відомо, що національно-визвольний рух північно-західної частини Китаю тісно взаємопов'язаний з країнами Центральної Азії.

Третє – здійснення стратегії "Західний вектор" дає можливість значно убезпечити транспортний коридор доставки нафти в Китай. Китай хоче значно розширити співробітництво з країнами Африки і Південної Америки, що розвиваються. Стратегія дій по відношенню до Росії і Індії також є частиною зазначеного вектора. В недалекому майбутньому Китай збирається залучити до Шанхайської угоди такі країни як Індія, Пакистан, Іран. Як відомо, стратегія "Західний вектор" робить акцент на торгово-економічному співробітництві. Китай не випадково спрямовує свої зусилля на "Західний вектор", так як в Східній Азії через територіальні, історичні проблеми, зберігаються напружені відносини з багатьма країнами: В'єтнамом, Філіппінами, Японією. Правда, відносини з Філіппінами, з приходом до влади президента Дуарте, можуть змінитися в кращу сторону. З низкою країн ASEAN відносини теж далеко не найкращі. Зміна зовнішньополітичного курсу Китаю можна охарактеризувати як результат пасивного, але в той же час і цілеспрямованого курсу активної дії. Зрозуміло й те, що Китаю сьогодні, крім стратегії "Західний вектор", одночасно необхідно вирішувати питання, які є в Східній і, особливо, в Північно-Східній Азії (Kan Den Sik, 2017: 56).

У наш час посилення глобальних загроз, коли західний світ зіткнувся з рядом викликів одним із головних серед яких є військова агресія проти України, яка своєю боротьбою проти тоталітарної росії відстоює демократичні цінності не тільки Європи а і всього світу. Тому поразка України буде поразкою всього західного світу. В цих умовах Китай намагається відігравати роль спостерігача, активно не втручаючись в конфлікт, навпаки намагаючись отримати економічні вигоди від нього, оскільки ослаблена Росія в умовах економічної блокади Заходу змушена буде віддавати енергоносії Китаю практично за собівартістю. Крім того якщо західні компанії виходять з російського ринку то його можуть заповнити китайські компанії. В цих умовах Китай буде посилювати своє економічне зростання якщо не піде на пряму конфронтацію із Заходом.

Аналізуючи ключові зовнішньополітичні стратегії Китаю слід також згадати ідеологію під назвою "теорія примирення" (2005 р), автором якої є Ху Дзинь Тао. Вона передбачає посилення зусиль на досягнення миру і благополуччя в усьому світі, спільного процвітання і колективної безпеки. Звичайно ж, мета прекрасна і відповідає інтересам Китаю і інших країн світу. Однак здійснити таку грандіозну мрію одній країні важко, навіть якщо Китай стане наймогутнішою країною світу.

З точки зору теорії міжнародних відносин дана теорія ідеалістична. Але відомо, що здійснення ідеалів завжди базується на реальній дійсності. Відомо також і те, що міжнародні відносини базуються тільки на конкретних діях. Природно, така ідеалістична теорія обов'яз-

ково зіткнеться з суворою дійсністю. Китайська ідеалістична теорія міжнародних відносин є дилемою.

У світлі безупинно мінливих міжнародних відносин, які ставлять прагматичні завдання, Китаю доведеться підправити ідеалістичну концепцію. Але, на думку багатьох дослідників, не слід повністю відмовлятися від теорії, так як Китай на міжнародній арені проповідує справедливість і рівність. Все ж слід занурити цю ідеологію в реальність. Такі події, як затоплення північнокорейського корвета "Чхонан", зіткнення Китаю і Японії через острови Сенкаку, загострення відносин Китаю з країнами Північно-Східної Азії, загострення відносини з Тайванем, порушення прав людини в Гонконзі, говорять про те, що ідеалістична теорія Китаю зазнає невдачі. Головною причиною краху є відірваність від реальної дійсності.

Таким чином, можна зробити висновок, що ідеалістична теорія всесвітнього процвітання вимагає корегування, але, ні в якому разі, не повної відмови. Оскільки сьогодні йде перерозподіл сил на світовій арені, слід обрати конкретний стратегічний курс, заснований на прагматизмі з метою досягнення найбільшої користі для своєї країни. Досягнути мети "мирного співіснування" можна за допомогою співпраці, але, ні в якому разі, не через поступки або зневагу до національних інтересів. Яскравим прикладом тому є політика "сонячного променя" лауреата Нобелівської премії, президента Республіки Корея Кім Дже Дюна.

Якщо проаналізувати політику нинішнього уряду Китаю, то можна помітити, що, всупереч припущенням, більша увага приділяється внутрішній політиці, ніж зовнішній. На думку багатьох вчених, зараз Китай перебуває в стані кризи у зовнішній політиці. Адже відомо, що чим економічно потужнішою стає країна, тим менше стає союзників на міжнародній арені. Тому, щоб стати лідером, необхідно переглянути і прийняти нову зовнішньополітичну стратегію. Іншими словами, для Китаю прийшла пора приділити серйозну увагу зовнішній політиці. Так як необхідно вирішити питання FTA з країнами ASEAN, спірні територіальні питання в басейні Південного моря і з Японією, а з країнами Європи – питання торгово-економічного співробітництва, співпраці по захисту оточуючого середовища, по науці і технології, культурі, і, звичайно ж, по правам людини. Китаю необхідно пом'якшити думку європейців.

Пекін на основі принципів рівності і співробітництва повинен розробити чітку стратегію відносин з іншими країнами і, в першу чергу, відносин з США, але при цьому повинен керуватися інтересами досягнення вигоди для обох країн. І при цьому спільно нести відповідальність за найважчі міжнародні події. Зокрема щодо України, то Китай ні в якому разі не повинен підтримувати Росію як країну агресора, оскільки за деякою інформацією Росія звернулася до Китаю за військовою і економічною допомогою. І якщо Китай піде на відкриту підтримку Росії і тим більше надасть їй значну економічну та військовою допомогу то не тільки втратить імідж нейтральної, миролюбної країни, яка не хоче вирішувати конфлікти військових шляхом, а й отримає потужний пакет економічних санкцій з боку колективного Заходу.

Такая стратегія набагато ослабить тиск США на Китай. Що стосується країн Африки і Південної Америки, де зосереджено найбільша кількість "третьох країн", Китаю потрібно розробити зовнішньополітичний курс, заснований на наданні різного роду допомоги для розвитку даних регіонів. Одними з складних відносин як і раніше залишаються відносини з Японією. Тут не варто загострювати взаємини через спірні територіальні пи-

танья, але обов'язково потрібно взяти в свої руки ініціативу в стосунках Китай – Японія. Як кажуть китайці, "не можна впасти в яму, яку викопав Токіо". Відносно ж Корейського півострова – добиватися денуклеаризації. Для цього необхідно наполегливо вимагати, щоб Кім Чен Ин відмовився від ядерної зброї, став на шлях нормального розвитку і одночасно з РК, спільно і цілеспрямовано, вів Корейський півострів до об'єднання під егідою Південної Кореї, що на сьогоднішній день є для Китаю самим вигідним.

Природно, південнокорейсько-китайські відносини дуже важливі для обох країн. Минуло вже більше 10 років активного розвитку торгово-економічного співробітництва, активно йде процес обміну культурними візитами. Однак перед обома країнами стоїть завдання спільного вирішення північнокорейського питання. Відбулися візити глав обох країн. Глава Китаю Сі Дзинь Пін після приходу до влади висунув проект під назвою "Китайська мрія", що означає – перетворити Китай в мрію для всіх, щоб весь світ теж поділяв мрію Китаю. І, звичайно ж, для РК, яка є дуже важливим стратегічним сусідом Китаю. Важливим є те, яку стратегію вибере Сі Дзинь Пін і Лі Ке Чанг.

Не секрет, що китайське суспільство покладає великі надії на 18-го за рахунком керівника Китаю. Китайці показали, що являються реформаторами і досягли чималих успіхів, але поки що, на думку багатьох дослідників, не дійшли до того рівня, якого від них очікували. Вважається, що у керівників Китаю ще є 5-10 років для реалізації грандіозних стратегічних планів. Якщо за цей так званий "випробувальний період" не буде різких змін, то не виключений і варіант зростання соціального незадоволення. Тому вкрай важливо, яку політику і стратегію застосує уряд Сі Дзинь Піна – Лі Ке Чанга. За твердженням Донг Ві Вона (Mingwei, Minwei, Zhang, 2013: 90), перед урядом Китаю стоїть ряд проблем, які необхідно вирішити протягом декількох років:

по-перше, вирішення конфлікту між тиском через економічний спад і властивими для уряду прагненнями до політичного успіху;

по-друге, врегулювання питання екології, яке виявилось набагато складнішим, ніж припускали, в іншому випадку це може призвести до вибуху;

по-третє, через збільшення різниці в розподілі доходів, посилюється різниця між бідними і багатими, що теж може призвести до соціального вибуху;

по-четверте, непомірно висока ціна на житло різко охолоджує запал молоді займатися підприємництвом і заважає просуватися до "Китайської мрії".

Ці проблеми – далеко не повний список тих, які належить вирішити уряду Сі Дзинь Піна – Лі Ке Чанга.

На думку багатьох дослідників і політиків, одним з головних заходів, які повинні прийняти нинішні керівники Китаю, є прискорення процесу руху за поліпшення і перегляд відносин між компартією і армією, іншими словами, створення тісних зв'язків між ними. Крім цих завдань, стратегія руху за поліпшення включає ще два моменти. Одним з них є боротьба з корупцією. Другий момент – це удосконалення виконавчих органів, системи компартії Китаю і уряду.

Одним з важливих стратегічних завдань нинішніх правителів Китаю є зниження напруги в регіоні Південно-Китайського моря. Якщо в вирішенні проблеми Корейського півострова (Північнокорейське питання) Китай відіграє важливу роль, але є стороннім спостерігачем, то в вирішенні проблем регіону Південно-Китайського моря Китай є зацікавленою особою. Вирішення проблеми регіону Південно-Китайського моря

включає дуже важливу частину національного інтересу. Оскільки зацікавлені сторони також добре розуміють, наскільки це важливо з точки зору національних інтересів, вирішення даного питання для Китаю буде не простим. Проблема ще посилюється тому, що, по-перше, відносини з країнами ASEAN, які розташовані навколо Південно-Китайського моря, а по-друге, тут проходять морські транспортні магістралі, і тут добувають нафту.

Китай, який претендує на лідируючі позиції в світовому співтоваристві, конфліктує з оточуючими невеликими державами. Все це говорить про гостроту і складність проблеми. Звичайно, та ситуація, яка склалася сьогодні в регіоні Південно-Китайського моря, – результат недостатнього вживання заходів з боку Китаю. В даний час для вирішення протистояння в даному регіоні багато організацій працюють над способом вирішення протистояння. Нещодавно гонконгські дослідники запропонували варіант вирішення проблеми, який полягає в наступному: застосувати по відношенню до Філіппін санкції, а з В'єтнамом співпрацювати для розвитку регіону Південно-Китайського моря. Іншими словами – вирішити проблему не військовим, а економічним шляхом, поєднуючи розробки і розвиток для досягнення успіху. А з іншого боку, таким чином можна покарати Філіппіни, тим самим показавши всьому світу, що не варто конфліктувати з Китаєм.

Об'єктивно вирішення південно-китайських проблем має багато труднощів: по-перше, Китай проголошує зовнішньополітичну стратегію мирного вирішення питання. По-друге, сьогодні для Китаю вирішення внутрішніх проблем стоїть на першому місці. По-третє, хоча військова міць Китаю значно зросла, в разі виникнення воєнного конфлікту необхідна і військово-морська міць, яка поки у Китаю не достатня. По-четверте, оскільки конфліктує країни є членами країн ASEAN, то Китаю доведеться конфліктувати з усіма країнами цієї організації, що не входить в його плани. По-п'яте, варто врахувати вплив зовнішніх сил, наприклад США, які зробили Філіппіни базою протистояння з Китаєм.

У вирішенні проблем Північно-Китайського моря Китаю не варто поспішати, але і не потрібно бути пасивним. Звичайно, Китаю хочеться швидко вирішити дану проблему, але, з огляду на той факт, що тут переплетені інтереси різних країн і Китай ще недостатньо сильний, слід почекати. Це не означає, що вирішення даної проблеми потрібно затягувати надовго. Тут необхідна ретельна розробка життєздатної стратегії. І при цьому не слід забувати, що головна причина конфлікту – виявлення нафтових покладів і безпека морського шляху, що з'єднує Тихий та Індійський океани. Однозначно ясно, що такі країни, як Малайзія, В'єтнам, ні за що не відмовляться від нафтових родовищ. Китаю слід продумати таку стратегію, щоб було вигідно обом сторонам, при цьому забезпечивши безпеку морських перевезень і прийнявши на себе основну частку фінансових витрат.

Також необхідно нарощувати військово-морську міць – не для ведення бойових дій, а для значного поліпшення своїх позицій. Таким чином, для вирішення конфліктної ситуації в Південно-Китайському морі потрібні конкретні стратегічні шляхи вирішення і прагнення. На думку китайського політичного і партійного діяча Донг Ві Вона, в конкретній стратегії щодо вирішення конфліктної ситуації на Південно-Китайському морі повинні міститися чотири компоненти:

Потрібно заново переглянути правила взаємодій з країнами регіону Південно-Китайського моря. В офіційній формі викласти принципи, що стосуються даної проблеми, а також позиції, вимоги та інтереси з

детальними їх описами. Не секрет, що Китай має схильність до принципових рішень щодо суверенних держав і в територіальних конфліктах. Природно, принципи дуже важливі, але не менш важливо знайти методи і способи конкретизації цих принципів і позицій, а також і правильно їх пред'явити. І якщо в територіальному конфлікті за право власності на Південно-Китайському морі не буде достатньої аргументації на користь Китаю, то це може принести тільки шкоду. Останнім часом багато країн намагаються вирішити спірні питання на засадах законності. Тому Китаю теж дуже важливо законно аргументувати свої претензії і аргументувати підстави. Якщо ж не є можливим перегляд законів і правил, то як мінімум через офіційну заяву слід оголосити міжнародній спільноті свої позиції. Тільки таким шляхом можна буде уникнути зіткнень і або перейти до обговорення, або до взаємних поступків. Бажано також створити адміністративну систему реформ і розвитку регіону Південно-Китайського моря. В цьому плані дуже до речі є будівництво нового міста Саньшай.

Спільно з оточуючими країнами цього регіону потрібно забезпечити безпеку судноплавства в Південно-Китайському морі. Як відомо, останнім часом розгорівся конфлікт в зв'язку з виявленням величезних запасів нафти і безпеки судноплавства, так як цей район з'єднує Індійський і Тихий океани. Ні одна країна (Малайзія, В'єтнам) не поступляється своєю вигодою, і в такій ситуації необхідно або шукати компроміси, що задовольняють всі сторони, або використовувати силовий шлях (The South China Sea problem, 2018).

Відносно безпеки судноплавства, слід зазначити, що в цьому питанні необхідно спільно розробити конкретні заходи, при цьому кожна країна повинна внести свій вклад. Але саме Китай повинен понести найбільше навантаження і зіграти ключову роль в практичному здійсненні проекту.

У вирішенні даного питання велику роль може зіграти нарощення військово-морських і повітряних сил. Це не говорить про те, що Китай захоче вирішити питання тільки військовим шляхом, але зможе значно полегшити його вирішення. Таким чином, щоб розрядити обстановку в регіоні, одночасно необхідно і прагнення, і план практичного втілення.

І Китай реалізує вже ряд заходів щодо гармонізації ситуації в даному регіоні. Так нещодавно прем'єр-міністр КНР Лі Кецянь заявив про те, що вже ведуться переговори із державами Південно-Східної Азії щодо кодексу поведінки в Південно-Китайському морі. В результаті перемовин буде вироблений документ, який повинен буде визначити основні параметри взаємодії в даній частині світового океану, яка є ареною протиріч між прибережними країнами. Переговори мають завершитися протягом трьох наступних років.

Зазначені фактори свідчать про те, що у Китаї є ряд внутрішніх і зовнішніх проблем. Хоча до цих пір більше уваги приділялось внутрішнім, але у зв'язку з претендуванням на роль лідера світового суспільства Китаю потрібно більше уваги приділяти зовнішньополітичним питанням.

Однією з важливих зовнішньополітичних задач для Китаю залишається вирішення проблеми Корейського півострова. Корея по припущенням багатьох дослідників, давно вже повинна була воз'єднаною, особливо після закінчення періоду "холодної війни", але до сих пір залишається розділеною. Більш того, над нею нависла загроза ядерної війни. Природно, в цьому питанні бачиться велика частка провини Північної і Південної Кореї, але є і провинна оточуючих держав. США, Росія,

Китай і Японія були або проти об'єднання, або мало зацікавлені в цьому (Kan Den Sik, 2008: 46).

Однако останнім часом через ракетно-ядерну проблему Північної Кореї почали змінюватися погляди оточуючих великих держав, особливо Китаю, на об'єднання Кореї, що надихає корейців. Є вагомі причини: Китаю набагато вигідніше мати справу з без'ядерним Корейським півостровом, ніж підтримувати Північну Корею, яка володіє ядерною зброєю. Наявність північнокорейського ракетно-ядерного потенціалу є не тільки загрозою для безпеки Китаю і всієї ПСА, а й гальмує економічний розвиток північно-східної частини Китаю. Тому неприпустимим фактором вважається наявність ядерного арсеналу Північної Кореї, виходом із ситуації може бути тільки підтримка об'єднання Кореї під егідою Південної Кореї. Китай офіційно про це не оголосив, але можна припустити, що по-іншому він не зможе виступити. Деякі китайські функціонери вже говорять про це. Так заступник редактора центрального органу компартії Китаю Донг Ві Он в англомовній статті "Times" написав, що Китай повинен відмовитися від протегування Північної Кореї. З цього вислову вже можна припустити про позицію уряду Китаю відносно Північної Кореї. У даній статті Донг зазначив п'ять причин, за якими Китай повинен відмовитися від Північної Кореї і активно під'єднатися до процесу об'єднання Кореї. Донг підкреслив неунікність такого кроку з боку Китаю тому, що об'єднання Кореї під егідою Південної Кореї відповідає національним інтересам Китаю. Що це означає? Це означає, що Китай повинен припинити допомогу Північній Кореї. Крім того, не тільки з боку Китаю, але і США, Росії, Японії – по різних мотивах ймовірність підтримки процесу об'єднання Кореї зростає. Це досить хороший шанс для корейського народу. Неefективність соціалістичної системи, закритість північнокорейського режиму і, внаслідок чого, економічна криза – все це веде до труднощів підтримки режиму, тому Північна Корея за рахунок ядерної зброї хоче подолати ситуацію. Але абсолютно ясно, що саме через розробку ракетно-ядерного озброєння економіка Кореї страждає ще сильніше і посилюється міжнародна ізоляція, підтримувати режим стає все важче і важче. Об'єднання Корейського півострова може вирішити всі ці проблеми. Міжнародні умови для цього складаються достатньо позитивно. Для кардинального вирішення північнокорейської ядерної кризи необхідно об'єднання Кореї.

До теперішнього часу багато політиків не вірили в воз'єднання – не через те, що не хотіли, а через те, що великі держави, оточуючі Корею, були налаштовані проти, особливо Китай, який підтримував Північну Корею. Однак зараз відносини великих країн змінилися, думка корейського народу теж змінюється. Сьогодні вигідний для Китаю момент, щоб відмовитися від Північної Кореї і підтримати об'єднання країни під егідою Південної Кореї. Минуло вже більше 70 років після розколу і більше 60 років після укладення перемир'я, тому далі нікуди відкладати воз'єднання, більше не можна залишати в такому положенні народ Північної Кореї, який став заручником ситуації. Об'єднання для корейців – це не тільки піднесення національного духу, це і мир в Північно-Східній Азії, і, більше того, мир і процвітання всієї Земної кулі. В епоху Азіатсько-Тихоокеанської ери об'єднання необхідне для будівництва мирної, демократичної, процвітаючої і зразкової держави. Багато хто говорить, що досить вже мріяти. Для того, щоб мрія стала реальністю, необхідно національне воз'єднання зробити першочерговим завданням і цілеспрямовано до нього йти. Треба запропонувати ретельно розроблений план об'єднання Північної Кореї і створити спільний

стабільний інституційний механізм просування процесу об'єднання. Звичайно ж, в даному питанні необхідна підтримка і співпраця оточуючих великих країн.

Також необхідно переконати песимістів, які бояться наслідків об'єднання і великих витрат. Адже витрати, пов'язані з поділом, набагато вищі, а витрати в ім'я об'єднання – це, врешті-решт, свого роду інвестиції в майбутнє.

Уряд Південної Кореї має співпрацювати не тільки з оточуючими великими державами, а й з усім світом, в тому числі і ООН, оприлюднити стратегії об'єднання і отримати підтримку і співробітництво. Необхідно також переконати навколишні великі держави, щоб вони підтримали об'єднання, аргументуючи тим, Кореїський півострів стане суверенним, нейтральним, процвітаючим і мирним.

Необхідно зробити так, щоб весь народ, в тому числі і народ Північної Кореї, виступив за рух об'єднання Кореї. Тут доречно згадати об'єднання Німеччини. Воно відбулося швидко не тільки тому, що була обрана правильна східна стратегія ФРН, але і підтримка оточуючих великих держав, ну і звичайно бажання і готовність до змін німців ГДР. Цей фактор зіграв важливу роль.

Режиму Північної Кореї не треба йти до згубного кінця, а, згідно з волею народу, взяти участь в об'єднанні нації. Північнокорейська ракетно-ядерна проблема, з одного боку, несе загрозу війни, а з другого боку, бачиться прекрасним шансом до національного возз'єднання. Адже відомо, що криза може стати шансом, як і шанс може перетворитися в кризу. Якщо зараз не скористатися представленим шансом, то розкол може зміцнитися і стати національним лихом. Не можна упускати даний історичний шанс. Кореїцям необхідно докласти всенародні зусилля для досягнення довгоочікуваної мрії.

Щодо китайсько-українських відносин, то Китай завжди дотримувався принципів добросусідських та взаємовигідних відносин з Україною. Сьогодні Китай входить у десятку країн – найбільших торговельних партнерів України. Найбільше Україна експортує в Китай продовольство. Тому коли Росія напала на Україну Китай зайняв нейтральну позицію, заявивши що він підтримує суверенітет і територіальну цілісність України, але розуміє також і Росію, яка історично пов'язана з українськими землями і хоче безпекових гарантій нерозширення НАТО. І хоча Китай деякий час декларував себе союзником Росії і сьогодні формально також не засуджує агресію Росії проти України, проте збройне протистояння між Україною та Росією негативно також впливає і на Китай. Так внаслідок воєнних дій посівна компанія в Україні перебуває під загрозою, відтак Китай може недополучити значну частину аграрної продукції. Китай також не хоче підпадати під санкції США та Європейського Союзу, оскільки він продовжує торгувати з Росією, а США та Євросоюз забороняє експорт в Росію високотехнологічної продукції навіть з боку третіх сторін, тому якщо Китай буде продовжувати це робити й надалі то підпаде під санкції західного світу.

Хоча найімовірніше в геополітичному плані Китай використав Росію, щоб відслідкувати реакцію Заходу на напад на Україну. Якби провідні західні країни не консолідувалися і не наклали потужні економічні санкції на Росію то Китай можливо б розглядав можливість нападу на Тайвань. США. Але після невдачі Росії в Україні Китай вже остерігається від можливого нападу на Тайвань. Крім того Китай занепокоений що США та Європейський Союз дуже швидко консолідувалися у протидії російській агресії проти України, а Китаю вигідна поліцентричність, щоб ключові центри сили були роз'єднані і кожен грав тільки за себе, тоді Китай поступово б

посиливав свої позиції. А об'єднання Заходу навіть ситуативно йому не вигідно, тому більш за все Китай не буде відкрито підтримувати Росію. Можливо Китаю навіть вигідна слабка Росія оскільки в цьому випадку він просто перетворить її на свій сировинний придаток і ринок збуту своїх товарів. Тому Сі Цзіньпін й підіграв імперським прагненням В. Путіна, завіривши його у своїй підтримці, підштовхнувши до злочинної агресії проти України, а насправді лише реалізуючи свої далекоглядні плани щодо послаблення Росії і привласнення її ресурсів (Chuprii, 2022).

Дискусії та висновки

Підсумовуючи, слід констатувати, що зовнішньополітична стратегія Китаю спрямована на реалізацію концепції "мирного зростання" Китаю та налагодження добросусідських відносин з країнами світу. Очільники Китаю підкреслюють миролюбну сутність Китаю і останній відкрито не підтримувати ті чи інші регіональні конфлікти, займаючи позицію спостерігача і отримуючи від цього певні економічні вигоди. Китайці люблять конфуцінську філософію і керуються нею також і в зовнішній політиці, намагаючись не втручатися у ті чи інші конфлікти. Полубляють вони і іншого відомого мислителя Лао-Цзи і саме його висловом я завершу цю статтю: "Якщо хтось причинив тобі зло то не намагайся відповісти на нього. Сядь на березі річки і невдовзі ти побачиш як труп твого ворога пропливе по ній".

В перспективах потрібно поглиблювати дослідження даної проблематики зокрема в контексті ґрунтовнішого аналізу геополітичного протистояння США Китай, та впливу цього протистояння на світову та регіональну безпеку.

References

- Chen Jun (2016). Structural shifts in China's foreign trade in modern conditions: author's ref. dis. Candidate of Economics Sciences: 08.00.02. Kiev, IMV KNU named after Taras Shevchenko, 18 p
- China as the locomotive of the modern world (2013). Part 1. Geopolitical compass of China. URL: <http://bintel.com.ua/uk/article/kitaj-kak-lokomotiv-sovremennogo-mira1/>
- Chuprii, L. (2022). Will China benefit from the war in Ukraine? URL: <https://matrix-info.com/chy-vygraye-kytaj-vid-vijny-v-ukrayini/>
- Europe in the Global World: Expert and Mass Assessments of the European Union's Prospects (2017). URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2913521
- Fogel, R. (2007). Capitalism and democracy in 2040: forecasts and speculations, pp. 88–89.
- Goncharuk, A (2019). The role and place of China in the modern world (to the 70th anniversary of the People's Republic of China). URL: <http://sinologist.com.ua/goncharuk-z-rol-mistse-kytayu-v-suchasnomu-sviti-70-richchya-kytajskeyi-narodnoyi-respubliki/>
- Kan, Den Sik (2008). Evolution of China's policy towards Korea. *Eastern World*, № 3, P. 127-131.
- Kan, Den Sik (2016). Changes in relations between China and North Korea. *European Journal of Law and Political Sciences*, № 32016 (Austria), P. 59-64.
- Kan, Den Sik (2017). The Korean problem in the context of transformations of the world political system: a monograph. Kyiv: KNLU, 284 p.
- Kiktenko, V. (2018). China in the modern world: peaceful rise, rebirth of the nation and "soft power". URL: <http://sg-sofia.com.ua/kitai-u-suchasnomu-sviti-mirne-pidnesenia>
- Radzievska, S.; Us, I.; Pokryshka, D. (2017). Global dominants of China's development. URL: http://ieppjournal.com/journals/26/2017_7_Radzievska_Us_Pokryshka.pdf
- The South China Sea problem: Beijing has made an important statement (2018). URL: <https://glavcom.ua/world/observe/problema-pivdenno-kitayskogo-morya-pekyn-zrobiv-vazhlivu-zayavu-544366.html>
- Tomorrow's Silk Road: Assessing an EU-China Free Trade Agreement. Executive Summary April (2016). The Center for European Policy Studies (CEPS). P. 29
- Xi Jinping: the leader of a great power in a new era (2018). URL: <http://ukrainian.cri.cn/841/2018/01/24/2s52660.htm>
- Zhou, Mingwei; Zhou, Minwei; Zhang, Yanbin (2013). China. Beijing: Publishing House of Literature in Foreign Languages, P.101.

Отримано: 29.05.2022
Ухвалено до друку: 27.06.2022
Опубліковано: 29.07.2022

Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Philosophy, 1(6), 47-54.

UDC 1(091)141

<https://doi.org/10.17721/2523-4064.2022/6-10/13>

Leonid Chupriy, Doctor of Political Sciences, Professor

State Tax University, Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-7221-5703>

e-mail: chupriy2006@ukr.net

STRENGTHENING CHINA'S GEOPOLITICAL POTENTIAL IN THE CONDITIONS OF CURRENT CHALLENGES

The article highlights the peculiarities of the development of China's geopolitical potential in the face of modern challenges. It is pointed out that today China is increasing its political, economic and cultural influence in the world. It is noted that China is one of the fastest growing economies in the world, it has become the largest exporter in the world, while also increasing imports. Thus, the average growth of Chinese exports in recent decades has increased 5 times, and the growth of imports – 4.7 times. It is emphasized that in response to China's economic growth in the West and in some Asian countries, including Japan, the concept of the "Chinese threat" has emerged, not always taking into account the interests of other Asian countries. The peculiarities of the current foreign policy course of China are determined, in particular, it is noted that serious attention is still paid to relations with the great powers. Yes, Xi Jin Ping is in active contact with the United States, the European Union and India. Significant emphasis is placed on a balanced foreign policy course. Much attention is paid to the BRICS countries, including Russia, India and South Africa. China is also strengthening relations with developing countries. This is evidenced by Xi Jinping's visit to South Africa and the Caribbean. Much attention is paid to the Russian vector, which is aimed at jointly confronting the United States and NATO. It is emphasized that China's economic and geopolitical growth is also holding back a number of issues that need to be addressed. These are, first of all: incomplete transition to a market economy, excessive state intervention in the economy, in the banking sector, lack of rule of law, violation of human rights and freedoms, high dependence on exports, strong excess credit and growing debt, environmental problems.

Keywords: geopolitics, China, Western vector, "theory of reconciliation", Confucianism, Huntington, Brzezinski, hybrid confrontations.